

A használó könyvtára

A közösségi részvételi alapú működés kialakítása a Paksi Pákolitz István Városi Könyvtárban

A könyvtár bemutatása

A Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár Tolna megye második legnagyobb közkönyvtára. A központi könyvtár 1968 óta várja jelenlegi épületében a látogatókat, a Kínálgató Iskolai és Gyermekkönyvtár 1979-ben nyílt meg kettős funkciójú közkönyvtárként. A központi könyvtár épületének adottságai miatt (korábban zsinagóga volt) szükségessé vált egy gyermekkönyvtár építése, amelyet Kincskereső Gyermekkönyvtár néven 2012-ben adott át az önkormányzat.

A három intézményegység a város teljes lakosságának könyvtári ellátását végzi heti 44 órában. A hagyományos könyvtári feladatokon túl a kor követelményeinek megfelelően alakítja szolgáltatásait. Így a több mint 70 000 dokumentum helyben használatán és kölcsönzésén, valamint a könyvtárhasználati órákon túl egyre nagyobb szerepet kap a közösségteremtés is. A földszinti információs pultnál irodai szolgáltatásokat (fénymásolás, faxolás, nyomtatás, szkennelés, laminálás, spirálozás) vehetnek igénybe a látogatók. A városi könyvtár Digitális Jólét Program Pontként (DJP) működik. Szakképzett DJP mentor segíti az ügyfeleket önéletrajzuk megírásában, segítséget nyújt Erzsébet-pályázatok, Otthon melege program pályázatok elkészítésében, feltöltésében. Számítógép- és internethasználati tanfolyamokat is szervezünk.

A könyvtár használóképző és olvasásfejlesztő foglalkozásokat is rendszeresen tart. Az intézmény céljai közt kiemelten fontos szerepet játszik az olvasóvá nevelés, amelyet már kisgyermekkorban igyekszik megalapozni, és mint az élethosszig tartó tanulás helyszíne, folyamatos képzést és önképzést biztosít.

A használó könyvtára

Szolgáltatási struktúránk kialakítása során szemünk előtt tartjuk azt az elvet, hogy a használó könyvtárává váljunk. Ez a mindennapok során azt jelenti számunkra, hogy figyelünk a helyi igényekre, a visszajelzésekre, reagálunk azokra – a hagyományos könyvtári szolgáltatások, illetve az új trendek tekintetében egyaránt. Ez az attitűd megjelenik a működésünket meghatározó dokumentumokban is.

- Küldetésnyilatkozat

„A nyomtatott és elektronikus információk mindenki számára hozzáférhetővé tételével, *közösségi programok szervezésével* „barmadik otthont” teremtünk a régi és új városlakóknak.

*A lakosság igények teljes körű szolgálata érdekében együttműködünk a város más kulturális, oktatási és szociális intézményeivel.*¹

- Jövőkép

„Intézményünk Paks város könyvtári, információs és közösségi központjává, a város egyik meghatározó kulturális alapintézményévé válik. Korszerű, új épületben, hosszútávú és sokszínű szolgáltatásra alkalmas terekkel, legmodernebb infrastruktúrával szolgálja a város és környékének használói igényeit.”²

- Stratégiai terv

A közösségépítést a második legfontosabb stratégiai célként jelöltük meg:

„Intézményünk kiemelt feladataként tekint a közösségépítésre.

Beavatkozások:

- Csoportok számára versenyeket, vetélkedőket hirdetünk.
- Klubokat, civil szervezeteket működtetünk/fogadunk be.
- Könyvtárépületből kimozduló klubfoglalkozásokat szervezünk.
- *Részt veszünk a város életében, más intézményekkel, civil szervezetekkel közös rendezvényeket valósítunk meg.*³

Mit jelent a közösségi részvételi alapú működés?

A Cselekvő közösségek - aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 európai uniós projekt keretében – amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciuma együttműködésében valósul meg – egyik kiemelt feladat a kulturális intézmények (könyvtárak, múzeumok, közművelődési intézmények) közösségi részvételi alapú működésének (társadalmiasításának) módszertani támogatása. Ennek megvalósításához a szakterületek szakértőinek, gyakorló szakembereinek bevonásával készült módszertani anyagok, útmutatók készültek.*

A társadalmiasításnak is nevezett szemlélet az International Association for Public Participation (IAP2) közösségi részvételi modell hazai adaptálásával jött létre. A hétlépcsős modell alkalmazása során az intézmény az előkészítéstől a társadalmiasítás fenn-

* <https://cselekvokozossegek.hu/tudastar/intezmenyek-tarsadalmiasitasa/>

tartásáig, monitoring tevékenységig tud eljutni. A közösségi részvétel lényege, hogy a könyvtár bizonyos funkciói mentén, a társadalmi részvételi szintek valamelyikét elérve kooperál közösségeivel, olvasóival.

Az alábbiakban bemutatom, miként vonjuk be a helyi közösséget könyvtárunk működésébe a társadalmi részvétel skálájának szintjei* (Tájékoztatás, Konzultáció, Bevonás, Együttműködés, Felhatalmazás) szerint.

A tájékoztatás szintje

A társadalmi részvétel legsóbbs szintjén a könyvtár a közösséget érintő tevékenységekről, döntésekről ad tájékoztatást a partnereknek. Ezen a szinten a közösségnek nincs joga/lehetősége beleszólni az intézmény működésébe. Az az intézmény, amely csak tájékoztat, nem tekinthető közösségi részvételi alapon működő intézménynek.

Offline kommunikációs csatornák:

- Plakát
Az épület több pontján megtalálhatók: megállító tábla, tájékoztató monitor, faliújságok. Plakátjainkat kihelyezi az önkormányzat, továbbá a célcsoporttól függően a többi kulturális, illetve nevelési-oktatási intézmény.
- Rádió: Paks FM, Rádió1.
- Televízió: TelePaksTV, TolnaTáj Televízió.
- Nyomtatott sajtó: Atomerőmű magazin, Paksi Hírnök, Paksi Tükör, Tolnai Népújság.
- Személyes kommunikáció.

Online kommunikációs csatornák:

- E-mail, hírlevél az újdonságokról.
- Honlap: <http://vkpaks.hu>.
- Mindhárom intézményegységünk saját Facebook-oldallal rendelkezik:
 - Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár: <https://www.facebook.com/vkpaks/>
 - Kincskereső Gyermekkönyvtár: <https://www.facebook.com/kincskeresopaks/>
 - Kínálgató Iskolai és Gyermekkönyvtár: <https://www.facebook.com/kinalgato/>.
- Instagram oldalak:
 - Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár: <https://www.instagram.com/pakolitz.konyvtar.paks/>.
 - Kincskereső Gyermekkönyvtár: https://www.instagram.com/kincskereso_paks/.
- Facebook-csoport: Geobook Catching.
- Online sajtó: Paksi Hírnök, PaksPress Hírügynökség.
- Egyéb (nem a könyvtár által működtetett online kommunikációs csatorna):
 - Facebook-csoportok: Gyerek és családi programok – Paks, Kezdőjátékos Társasjáték Klub, Paks kulturális és művészeti élete, Paksi családfakutatók, Paksi információk, Paksi öko – élj kevesebb hulladékkal, Paksibabák, Tourist Info Paks.
 - Paks város honlapjának eseménynaptára (paks.hu).

A konzultáció szintje

A közösség bevonása az intézmény működésébe tulajdonképpen ezen a szinten történik meg. Kétirányú interakcióról beszélünk, a könyvtár a döntés előtt felméri a véleményeket, a helyi igényeket, a megvalósítást követően várja és gyűjti a visszajelzéseket, majd ezekre reagál.

Intézményünk nyitott az olvasók javaslataira, ötleteire. Amennyiben kivitelezhető, eleget teszünk igényeiknek.

A véleménynyilvánítás eszközei:

- Személyes konzultáció

Tapasztalataink alapján ez a leghatékonyabb eszköz, a beszélgetések során az emberek sokkal könnyebben és szívesebben mondanak véleményt, mint írásban, például kérdőíves felmérés során. A könyvtárosok rendszeresen beszélgetnek az olvasókkal, visszajelzéseket gyűjtenek az állományra, a szolgáltatásokra, a működési körülményekre vonatkozóan.

- Brainstorming

A brainstorming során egy célcsoportot (a csoport kiválasztásának szempontjai sokféle lehetnek, például életkor vagy azonos érdeklődési kör) kérdezzük meg. Amikor például fiataloknak szóló programsorozatot terveztünk, a közösségi szolgálatos diákokat vontuk be. A tematika az ő ötleteik alapján állt össze.

- Facebook, e-mail

Javaslatokat, véleményeket, ötleteket ilyen formában is szívesen fogadunk. Olvasói megkeresést követően lépett be könyvtárunk az EISZ-be, amin keresztül elérhetővé tettük az Arcanum Digitális Tudástárat, majd további adatbázisokat.

- Ötletláda

Gyermek és felnőtt könyvtárunkban egyaránt ötletládákat helyeztünk el. A dobozba bármilyen jellegű véleményt, javaslatot várunk, akár dokumentumbeszerzésre vonatkozóan, akár a működési körülményeket illetően. (Pl. volt olyan olvasó, aki azt jelezte,

Ötletláda a gyermekkönyvtárban (Fotó: Szabó Dóra)

hogy a klímaberendezés hiánya miatt nyáron a könyvtár épületében nagyon megviseli a meleg.)

- **Dezideráta**

Folyamatosan gyűjtjük a beszerzésre vonatkozó igényeket, és amennyiben a kérés megfelel a Gyűjtőköri Szabályzatban foglaltaknak és anyagi lehetőségeink megengedik, a keresett dokumentumot beszerezzük. (Egyéb esetben könyvtárközi kölcsönzést ajánlunk fel.)

- **Elégedettségmérés**

Szakmai napot vagy tanfolyamot követően kérdőív segítségével kérünk a résztvevőktől értékelést.

- **Igényfelmérés**

Például új szolgáltatás bevezetése előtt, folyóiratok vásárlása kapcsán kérdeztük meg a könyvtárhasználók véleményét.

- **A könyvtárhasználónak jogában áll panaszt tenni.**

A bevonás szintje

A bevonás szintjén a könyvtár a tevékenységek megvalósítása során önkénteseket, közösségi szolgálatot teljesítő diákokat von be a munkába, közösen valósítják meg a tevékenységet, de a helyi közösségnek nincs döntési jogköre, az kizárólag az intézményé.

Folyamatosan toborzunk közösségi szolgálatra diákokat. 2018-ban 14 oktatási intézménnyel kötöttünk szerződést, az év során 15 főt fogadtunk. A fiatalok az alábbi munkákban segítenek nekünk:

- Rendezvények előkészítése: plakáttervezés, plakátok, meghívók terjesztése, rendezvénytér előkészítése, rendezvény fotózása.
- Rendezvények lebonyolítása: vendéglátás, meseolvasás gyermekeknek.
- Könyvek raktári jellel való ellátása.
- Otthon könyvtár szolgáltatás: könyvtárunk célja, hogy szolgáltatásait minél szélesebb körben elérhetővé tegye. Ezért azok számára, akik nem tudnak eljutni intézményünkbe (otthonukban betegágyhoz kötöttek, mozgásukban akadályozottak, nehezen mozgó idősök, vakok és gyengénlátók), házhoz szállítjuk a kért dokumentumokat. A szolgáltatást az Otthon könyvtár tagjai e-mailben, telefonon vagy megbízottan keresztül rendelhetik meg.
- Strandkönyvtár szolgáltatás: a városi strandra kitelepülve, a Csengey Dénes Kulturális Központ Könyvtárával együttműködve nyári olvasmányokat, magazinokat kínálunk a strandolóknak. A nyitvatartás alatt mindkét könyvtárba ingyenes a beiratkozás.

Önkéntes segítők az alábbi tevékenységek megvalósítása során segítenek illetve segítettek minket a közelmúltban:

- A könyvtári állomány alakítása során kértünk javaslatot több alkalommal a témában jártas szakemberektől (pl. autizmus, pedagógia).

- Klubok vezetése

- Kezdőjátékos Társasjáték Klub

Nagy sikerű a Társasjáték Klub, ami 2017 októberében intézményünk kezdeményezésére indult. A vezetésére sikerült a megfelelő személyt megtalálnunk, aki barátait, ismerőseit mozgósította, de rajtuk kívül is folyamatosan csatlakoznak fiatalok, idősebbek. A Kezdőjátékos Társasjáték Klub Facebook csoportnak már több mint 80 tagja van. A gyermekkönyvtár épületében kaptak helyet, maximum 30 főt tudunk leültetni, így már elértük a felső határt. A tagok havonta kétszer találkoznak.

Kezdőjátékos Társasjáték Klub (Fotó: Jubász Luca)

- Zöld klub

2018-ban szerveződött a városban egy online ökcsoport, azzal a céllal, hogy környezettudatossággal kapcsolatos információkat osszanak meg egymással. Az ott felmerülő igényre („kellene egy találkozóhely”) reagálva az egyik aktív tag vezetésével a könyvtár Zöld klubot indított december végén.

- Helytörténet Klub

A Helytörténet Klub azokat a látogatókat gyűjti össze, akik a város története iránt érdeklődnek. Ez a klub is nagy sikerű. A klubfoglalkozásokon a résztvevőknek lehetőségük nyílik az általuk kutatott témában előadást tartani, egymással információkat cserélni.

- Családfakutató Klub

A Családfakutató klub a jelenlegi vezetőjének kezdeményezésére jött létre. Ő már hosszú évek óta végez családfakutatót, sokan fordultak hozzá városunkból is. A könyvtár támogatásával a klubtagoknak különböző adatbázisokban (Magyar Családfakutató Egyesület adatbázisa, Pécsi és Kalocsai Egyházmegyei Levéltárak adatbázisai) való keresésre is lehetőségük nyílik. A Családfakutató klub és a Helytörténet Klub tevékenysége több ponton kapcsolódik, ezért már voltak közös rendezvényeik is.

- Hiador-könyvek kiadása

A sorozatban a könyvtár kiadásában helytörténeti témájú szakkönyvek jelennek meg. Az esetek többségében a szerzők, szerkesztők, lektorok önkéntesként, tiszteletdíj nélkül vállalták a felkérést.

- Ismeretterjesztő előadások

Egy helyi pszichológus keresett meg minket azzal a kéréssel, hogy az általa alkalmazott technikáról szeretne előadást tartani könyvtárunkban. A nagy sikerre való tekintettel ennek folytatása lett, azóta kéthavonta szervezünk pszichológiai témájú előadást.

- Geobook Catching – kincskereső játék

A játék előkészítésekor GPS koordináták meghatározásában segítettek minket önkéntesek. (A Geobook Catching játékot a Geocaching mintájára találtuk ki, céljai: nyári szünetben a könyvtárunk népszerűsítése, helytörténeti információk, érdekességek megosztása, olvasmányajánlás voltak. A korábbi évek programjai alapján fejlesztett mintaprogram olvasható *Az én könyvtáram projekt* honlapján.)⁵

- Fizikai munka

– 2017-ben, a kölcsönzőtér felújításakor, a tervezett 5 hét helyett 7 hét alatt végezte el a munkát a vállalkozó. Annak érdekében, hogy minél előbb kinyithassunk, a könyvek visszapakolására önkénteseket toboroztunk Facebook oldalunkon keresztül. Felhívásunkra azonnal jelentkezett 6 fő.

– Az igazgatói iroda újraszönyegezését önkéntesen végezte el egy helyi vállalkozó.

- Közös futás – közös siker

Érdekességként említem meg az Atomfutást. Több kolléga szeretett volna indulni a versenyen, ezért csapatunkba olvasókat toboroztunk a Facebookon keresztül. Meglepetésként ért minket, hogy milyen gyorsan lett meg a létszám a 10 fős buliváltóhoz. Nagyon jó élmény volt, a csapat tagjait azóta még szorosabb szálak fűzik a könyvtárhoz.

A könyvtár buliváltója az Atomfutáson (Fotó: Pumerschein Péter)

Az együttműködés szintje

Ezen a szinten a könyvtár a helyi civil szervezetekkel, kulturális intézményekkel közösen dönt és valósít meg tevékenységeket. Együttműködés esetén partneri kapcsolat alakul ki, a felek meghallgatják egymás véleményét, közösen hoznak döntést.

- Városi programszervező munkacsoport

A városban megtalálható kulturális intézmények, az önkormányzat, az Atomerőmű, a civil szervezetek rendszeresen tartanak munkaértekezleteket, amelyeken egyeztetjük programjainkat. A közös munka során az intézmények, szervezetek javaslatokat tehetnek egymásnak, közösen valósítunk meg egy adott téma köré szerveződő rendezvény-sorozatot, humán erőforrással, eszközökkel támogatjuk egymás programjait.

- Kulturális intézmények közös pályázata, együttműködések az óvodákkal, általános és középiskolákkal

Könyvtárunk konzorciumban, két társintézménnyel együtt, sikeresen pályázott az EFOP-3.3.2-16 – Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért című felhívásra. Az „Egy CSEPP a nevelésért” című projekt célja az, hogy három paksi kulturális intézmény (CSEngy Dénes Kulturális Központ, Paksi Képtár, Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár) támogassa az óvodás gyermekek és az általános és középiskolás tanulók oktatási intézményen kívüli kompetencia fejlesztését, ismeret- és tudásgyapartítását a helyi kulturális intézményekben. A programok kidolgozása a nevelési-oktatási intézményekkel közösen, az ő igényeiknek megfelelően történt. A projekt során szorosán együttműködünk nemcsak a konzorciumi partnerekkel, de az óvodákkal és iskolákkal is.

- Könyvtár/-tér

A Csengy Dénes Kulturális Központ Könyvtára és a Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár évek óta együtt települ ki városi rendezvényekre: város napja, gyermeknap, augusztus 20., Atomfutás, illetve közösen működtetjük a Strandkönyvtárt. Az adott témához kapcsolódóan folyóiratokat, szép- és szakirodalmat ajánlunk a rendezvény résztvevőinek, kézműves foglalkozással várjuk a gyermekeket.

- Múzeumok éjszakája

2013 óta rendszeres résztvevője könyvtárunk a Múzeumok éjszakájának a Paksi Városi Múzeum udvarán. Az adott év tematikájához kapcsolódóan válogatással készülünk erre az alkalomra. A kihelyezett köteteket ott helyben kölcsönözni is lehet, illetve a rendezvény idején az érdeklődők ingyenesen tudnak könyvtárunkba beiratkozni. A tavalyi év témája a „Fény és árnyék” volt, lehetőségük volt a gyermekeknek a saját maguk által készített bábokkal árnyaszínházat játszani. A foglalkozást gyermekkönyvtárosaink vezették.

- Együttműködés a védőnői szolgálattal

Hosszú évek óta működik a gyermekkönyvtárban a Baba-Mama Klub, intézményünk a védőnői hálózattal működik együtt. Havonta egyszer előadásokat hallhatnak a résztvevő édesanyák, közben gyermekeik magukba szívhatják a könyvtár illatát, lapozgathatnak, játékokkal játszhatnak.

A védőnők több alkalommal kérték könyvtárunk segítségét az anyatej világnapja alkalmából rendezett programjukhoz. A műsort a könyvtárosok állították össze, a megvalósításban általános iskolás diákok vettek részt. A könyvtár olvasósarkot alakított ki a terem egy pontján, ahol népszerűsítette a babás illetve a családi programokat, továbbá beiratkozási lehetőséget is biztosítottunk az új tagoknak.

- **Civil szervezetek számára helyszín biztosítása**

Amennyiben egy civil szervezet megkeres minket azzal a kéréssel, hogy biztosítsunk számára helyszínt a rendezvénye(i) megtartásához, igyekszünk teret adni neki, ha céljaival egyetértünk. Ennek legfőbb példája a Korip-horgolás⁶. A rendezvény a Koraszülöttekért Közhasznú Egyesület szervezésében zajlik, egy paksi orvos vezetésével.

- **Karitatív tevékenység**

Könyvtárunk évente több alkalommal vesz részt adománygyűjtő akcióban:

- a Nagy Könyvajándék Nap (02.14.) kapcsán könyvadományt gyűjtöttünk a Nagycsaládosok Paksi Egyesülete számára, amelyet a Paks Kistérségi Szociális Központon keresztül a paksi járásba juttattuk el hátrányos helyzetű családokhoz, segítettük egy közösségi könyvtár létrehozását az egyik külső városrészen, több alkalommal juttattunk el könyveket határon túli könyvtárak részére,
- csatlakoztunk az országos mackógyűjtéshez („Legyen minden mentőben egy plüssmaci”) a paksi mentőállomás javára,
- beteg gyermekek gyógyításához járultunk hozzá kupakgyűjtéssel,
- „Szabadfogas” akciót hirdettünk a nagy hidegben (a könyvtár épülete mellett kialakított „fogásra” helyezhettek kabátokat, meleg ruhákat a segíteni szándékozók, onnan elvihette az, akinek szüksége volt rá),
- adományokat gyűjtöttünk egy nehéz helyzetbe került család számára, a gyűjtés során helyi karitatív szervezetekkel dolgoztunk együtt.

Képzések

Törekszünk arra, hogy szakmailag felkészültek legyünk, ennek érdekében rendszeresen képezzük magunkat tanfolyamokon, szakmai napokon, konferenciákon. A Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 kiemelt projekt – amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciuma együttműködésében valósul meg – keretében vettünk részt az alábbiakon:

- A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata című továbbképzés.
- Erdélyi tanulmányút.
- Hollandiai tanulmányút.

Terveink

Az idei évtől kezdve a Könyves Vasárnapon, ünnepélyes keretek között munkájuk elismeréseként köszönteni fogjuk önkénteseinket, iskolai közösségi szolgálatot teljesítő diákjainkat.

Az előttünk álló időszak feladatai lesznek, hogy a fent részletezett tevékenységeket az alapidokumentumainkban is rögzítsük. Emiatt a meglévő dokumentumokat felül kell vizsgálni, szükség szerint kiegészíteni. Az alábbiakban néhány példával mutatom be, hogyan szeretnénk megjeleníteni a közösségi részvételi alapú működésünket:⁷

- Szervezeti és Működési Szabályzat
 - Az intézmény feladatainak általános, összefoglaló meghatározása kiegészül az alábbi mondattal: „Szolgáltatásait a mindenkori használói igényeket figyelembe véve nyújtja.”
 - Az SzMSz kiegészül „A könyvtár közösségi részvételi alapon való működtetésének programja” című fejezettel.

A könyvtár közösségi részvételi alapon való működtetésének programja

A Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár szolgáltatásait a mindenkori használói igényeknek megfelelően szervezi. A helyi lakosságnak jogában áll javaslatokat és véleményeket megfogalmazni a könyvtári tevékenységeket illetően. Új szolgáltatások bevezetése, illetve a működési körülmények jelentős változtatása előtt az intézmény konzultál az érintettekkel. Az alábbi két táblázat a társadalmi részvétel lehetséges módjait mutatja be.

• A könyvtári állomány gyarapítása, nyilvántartása

A könyvtár az állomány gyarapítása során figyelembe veszi az olvasói igényeket, amelyeket mindenkor jogában áll felülbírálni. Minimálisan elérendő szint a Konzultáció szintje. Bizonyos esetekben szükségessé válik a Bevonás (pl. egy-egy szakterület képviselőjét kérjük meg, hogy vizsgálja felül az érintett szakkönyveket) illetve az Együttműködés (pl. nemzeti önkormányzatokkal dolgozunk együtt könyvtári letétek létrehozásán).

	Tájékoztatás	Konzultáció	Bevonás	Együttműködés
A társadalmi részvétel módja	Az olvasók tájékoztatása	Igényfelmérés, visszajelzés kérése	Találkozó az érintettekkel	Partneri együttműködés az állományalakítás során
Ígéret	Biztosítjuk az információt	A lakossági igényeket és a visszajelzéseket figyelembe vesszük, a döntésről tájékoztatást adunk	Közösen dolgozunk, a vélemények megjelennek a döntésben (a végső döntés a könyvtáré)	Kölcsönösen meghallgatjuk egymás véleményét, közös döntést hozunk

	Tájékoztatás	Konzultáció	Bevonás	Együttműködés
Eszközök, módszerek	Hírlevél Honlap Közösségi média	Dezideráta Ötletláda Ötletbörze Igénymérés Elégedettségmérés Személyes kommunikáció	Műhelymunka Megszólítás	Munkaértekezlet Együttműködési megállapodás

• Rendezvényszervezés

A könyvtár a rendezvények szervezése során tájékozódik az igényekről. Minimálisan elérendő szint a Bevonás szintje. Önkéntesekkel, iskolai közösségi szolgálatosokkal közösen valósítunk meg egy-egy rendezvényt. Az Együttműködés szintjén dolgozunk együtt a kulturális intézményekkel, óvodákkal, általános és középiskolákkal, a könyvtári klubok vezetőivel.

	Tájékoztatás	Konzultáció	Bevonás	Együttműködés
A társadalmi részvétel módja	A látogatók tájékoztatása	Igényfelmérés, visszajelzés kérése	Találkozó az érintettekkel	Partneri együttműködés a rendezvény-szervezés során
Ígéret	Biztosítjuk az információt	A lakossági igényeket és a visszajelzéseket figyelembe vesszük, a döntésről tájékoztatást adunk	Közösen dolgozunk, a vélemények megjelennek a döntésben (a végső döntés a könyvtáré)	Kölcsönösen meghallgatjuk egymás véleményét, közös döntést hozunk
Eszközök	Honlap Közösségi oldalak Plakát Megállító tábla Tájékoztató monitor Helyi média	Dezideráta Ötletláda Ötletbörze Igénymérés Elégedettségmérés Személyes kommunikáció Honlap	Személyes kommunikáció Honlap Közösségi oldalak Önkéntes szerződés	Munkaértekezlet Együttműködési megállapodás

A táblázatok *A társadalmi részvétel skálája* (az IAP2 modell) alapján készültek.⁸

- **A Könyvtárhasználati Szabályzat kiegészítése az alábbi fejezetekkel:**

- **A könyvtárhasználó jogai**

A könyvtárhasználó javaslatot tehet dokumentumok beszerzésére, programok, képzések szervezésére.

A könyvtárhasználó kezdeményezheti a Könyvtárhasználati Szabályzat módosítását.

A könyvtárhasználónak jogában áll panaszt tenni. A panaszkezelés módját ld. Panaszkezelési Szabályzat.

A könyvtár szívesen fogadja önkéntesek segítségét a rendezvények szervezéséhez.

- **A könyvtári klubok működésére vonatkozó szabályok**

A könyvtárban csak olyan klub működhet, melynek céljai a könyvtár stratégiai céljainak megfelelnek.

A klubok számára az intézmény térítésmentesen rendelkezésre bocsátja a termet, a tagok számára szűrt vizet, teát biztosít.

Az intézmény a klub rendelkezésére bocsátja az alábbi eszközöket: bútorzat, IKT eszközök. Amennyiben az eszközökben a nem megfelelő használatból adódóan kár keletkezik, a klub tagjai kötelesek azt megtéríteni.

A klubtagok a könyvtárba fél áron iratkozhatnak be. Felnőtteknek (aktív munkavállaló): 400 Ft/év, kedvezményre jogosult (diák, GYED-en/GYES-en lévő, álláskereső, nyugdíjas): 200 Ft/év.

A klubtagokra vonatkozik a könyvtár Könyvtár- és Internethasználati Szabályzata, amennyiben azt megsértik, az intézményből kizárhatók.

A klubfoglalkozások időpontját a klubvezető köteles előzetesen egyeztetni a könyvtárosokkal.

A klubok nyitvatartási időn túl csak előzetes egyeztetés után működhetnek. A klubfoglalkozás idején könyvtárosnak kell az épületben tartózkodnia, az intézményhez kulcsot a klubvezetők nem kaphatnak.

- **A Gyűjtőköri Szabályzat kiegészítése az alábbiakkal:**

- A gyűjteményfejlesztés célja: a könyvtár a használói igényeken alapuló állományt épít.

- A gyűjteményfejlesztés szempontjai: könyvtárhasználói igényfelmérés. A könyvtárnak jogában áll felülbírálni a lakossági igényeket.

A közösségi részvételi alapú működtetés eredményei

A használati mutatókat tekintve eredményesnek találjuk a könyvtár közösségi részvételi alapon való működtetését. Az elmúlt évek statisztikáit összehasonlítva az látható, hogy bár némileg csökkent az aktív olvasók száma, de emelkedett a személyes használatok és kölcsönzések száma (2018-ban 60 fővel csökkent, míg a város lakossága 182 fővel). A korábbi évekhez képest 2017-ben és 2018-ban is jóval több új beiratkozónk volt. Tavaly naponta 160 fő tért be intézményünkbe, ami az elmúlt 5 évben mért legmagasabb adat. A könyvtár egyre több rendezvényt szervez. A magas látogatószám egyértelműen arra utal, hogy erre szükség van. 2018-ban három intézményegységünk 307 programot szervezett, melyeken összesen 8237 fő vett részt. Rendezvényeinken különféle módokon

terjesztünk információkat, ezzel rögtön fel is hívjuk a figyelmet a témát érintő dokumentumokra, népszerűsítjük azokat. A témához kapcsolódó könyveket a program előtt néhány héttel kiemeljük az állományból, ezzel népszerűsítve az adott programot illetve a dokumentumokat.

Ha a könyvtár közösségi részvételi alapon működő intézményként bevonja a helyi lakosságot a könyvtár működésébe, az alábbi előnyökkel járhat:

- A helyi társadalomban javul a könyvtár megítélése, nő a presztízse.
- A könyvtár bővítheti használóinak körét.
- Nő az intézmény helyi beágyazottsága, javulnak, szorosabbá válnak a partneri együttműködések más kulturális intézményekkel, civil szervezetekkel.
- Az intézmény Ray Oldenburg elmélete szerinti „harmadik hely” válhat: közel hozza egymáshoz a környéken élőket, az újonnan érkezőknek és a látogatóknak a „közösség kapuja”, elősegíti különböző csoportok kialakulását, közelebb hozza egymáshoz a fiatalokat és a felnőtteket, elősegíti a környék fejlődését, csökkenti a megélhetési költségeket, szórakoztat, a barátság ajándékát adja, fontos a nyugdíjasoknak⁹.

Jegyzetek

1. A Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár küldetésnyilatkozata: <http://vkpaks.hu/images/Nvtelen.jpg> (2019. 03. 03.)
2. A Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár Stratégiai Terve 2017-2022: http://vkpaks.hu/files/PPIVK_Strategiai_terv_2017-2022.pdf (2019. 03. 03.)
3. Uo.
4. Eszenyiné Borbély Mária [et al.]: A közösségi részvétel folyamata a könyvtárakban. In: A kulturális intézmények társadalmiasított működési módja. Módszertani útmutató a közösségi részvételen alapuló működtetéshez. Cselekvő közösségek - aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001. Szerk. Arapovics Mária [et al.], Bp., Szabadtéri Néprajzi Múzeum [etc.], 2019. 160-161. p. <https://cselekvokozossegek.hu/tudastar/intezmenyek-tarsadalmiasitasa/> (2019. 03. 03.)
5. Pumerscheinné Bedekovity Zóra: Könyvtári geobook catching. Helyismereti kincskereső-játék. Mintaprogram. Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek „Az én könyvtáram” EFOP-3.3.3-VEKOP-16-2016-00001. Bp., FSZEK, 2019. <http://www.azenkonyvtaram.hu/documents/11543/32823/GEBOOK.pdf> (2019. 03. 05.)
6. A Korip-horgolásra bővebben lásd a TelePaks TV Paletta című műsorának 2017. november 23-ikái összeállítását 12 perc 36 másodperctől: <https://www.youtube.com/watch?v=Lcl9ohYvXZI> (2019. 03. 20.)
7. Eszenyiné Borbély Mária [et al.]: i.m. 187–199. p. <https://cselekvokozossegek.hu/tudastar/intezmenyek-tarsadalmiasitasa/> (2019. 03. 03.)
8. Arapovics Mária: A kulturális intézmények közösségi részvételi működésének (társadalmiasított működési mód) modellje. In: A kulturális intézmények társadalmiasított működési módja. Módszertani útmutató a közösségi részvételen alapuló működtetéshez. Cselekvő közösségek - aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001. Szerk. Arapovics Mária [et al.], Bp., Szabadtéri Néprajzi Múzeum [etc.], 2019. 20. p. <https://cselekvokozossegek.hu/tudastar/intezmenyek-tarsadalmiasitasa/> (2019. 03. 03.)
9. Tóth Máté: Könyvtár és közösség. Bp., Argumentum 2015. 43–45. p.